

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת האזינו (עשי"ת)
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 310)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,
השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
19:50	19:13	17:59	ירושלים:
19:51	19:14	18:19	תל אביב:
19:50	19:13	18:09	חיפה:
19:50	19:13	18:17	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

פרשת האזינו - ועשרת ימי תשובה התשפ"ד

"לְהִשָּׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי שְׁחַת, לְאֹר בְּאֹר הַחַיִּים"

א. "כִּי יִדִין יְהוָה עַמּוֹ, וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזַלְתָּ יָד, וְאָפַס עֲצוֹר וְעָזוּב", (דברים, לבי - לוי).

"וּמַת בָּהֶר אֲשֶׁר אִתָּה עֹלָה שְׁמָה, וְהֶאֱסַף אֶל עַמִּיךָ, כַּאֲשֶׁר מַת אֶהְרֹן אֶחֱיָךְ בְּהֵר הַהָר, וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּיו", (דברים, לבי - ני).

ב. במסכת ראש השנה¹, מצינו למאמרו של רבי כרוספדאי, משמו של רבי יוחנן:

"שלושה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד - של רשעים גמורין, ואחד - של צדיקים גמורין, ואחד - של בינוניים.

צדיקים גמורין, נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים.

רשעים גמורין, נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה.

בינוניים, תלויין ועומדין, מראש השנה ועד יום הכיפורים,

זכו, נכתבין לחיים,

לא זכו, נכתבין למיתה".

וביאר בזה, אדונינו הרמב"ן זיע"א²:

שכוונת הגמרא "חיים" ו-"מיתה", אינה לעניין אריכות ימים, או קיצורם, בדווקא.

¹ טז' ע"ב.

² בספרו הקדוש "שער הגמול".

הביאם המשגיח הגה"ק רבי גדליה אייזמן זיע"א, בספרו הקדוש "גידולי מוסר" (אלול וימי הדין, עמודים קנד'-קנו').

אלא -

כל עונשי העולם הזה: נגעים, מיתת בניס, וכל המאורעות הרעים של הגוף,
תפסו חז"ל, בכינוי "מיתה".

וכל הטובות, כגון: אושר, נכסים, כבוד, בניס, שלום, בריאות,
תפסו חז"ל, בכינוי "חיים".

והנה, על מאמר הכתוב ³, "מה יתאונן אדם חי, גבר על חטאו", דרשו רבותינו ז"ל
:⁴

"דיו שהוא חי".

וביאר בזה, המשגיח הגה"ק רבי גדליה אייזמן זיע"א ⁵ :
"אם נעמיק בעניין זה, נראה,

כי 'חיים' ו-'מוות', מלבד היותם כוללים את כל הטובות והרעות שישנן בעולם
הזה, וכמו שאומר הרמב"ן, הם גם עניין מרכזי בפני עצמו.
בהשקפת אמת של תורה, על החיים ועל מאורעות החיים,
יש להבין, כי כל הצרות והייסורים הקשים, הבאים על האדם בעולם הזה,
אינם שקולים במאומה, כנגד הערך העצום של החיים עצמם.
כאין וכאפס, נחשבים הם, לעומת עצם עובדת היותו אדם חי.
הרי כל עוד האדם חי, יכול הוא בכוח בחירתו להתרומם, להתעלות, ולהגיע
לתכלית בריאתו.

בעצם החיים, טמון איפה כל הטוב שיכול האדם להשיג בעולם הזה,
ואילו הצרות ופגעי העולם, אינם עומדים בשום יחס, מול הטובה העצומה של
עצם החיים.

³ איכה, ג' - לט'.

⁴ איכה רבה, פרשה ג', מ'.

⁵ בספרו הקדוש "גידולי מוסר" (אלול וימי הדין, עמודים קנד'-קנו').

מחשבות גבוהות הן במקצת, אך כך היא האמת לפי השקפת התורה.
כשנכתב האדם לחיים, יש לו הכל, ואפילו אם נגזרו עליו ייסורים!
שהרי אין לייסורים שום ערך וחשיבות, לעומת עצם החיים".

ג. במסכת סוכה⁶, מצינו לדרשת רבותינו ז"ל:

"משיח בן דוד, שעתיד להגלות במהרה בימינו,

אומר לו הקדוש ברוך הוא, שאל ממני דבר, ואתן לך! ...

וכיון שראה משיח בן יוסף שנהרג,

אומר לפניו, רבונו של עולם, איני מבקש ממך, אלא חיים!".

וכתב בזה הגה"צ רבי חיים אפרים זייציק זיע"א⁷:

"משמע מכאן -

כי אלמלא נהרג משיח בן יוסף, כי אז היה לו למשיח בן דוד לבקש מאת הקדוש
ברוך הוא, הרבה שאלות בהשגות עליונות וסודות שמימיים.

אבל, כיוון שראה את משיח בן יוסף נהרג,

נעלמו ונסתמו ממנו כל הבקשות, ורק בקשה אחת ניצבת לנגדו,

והיא שקולה כנגד כולן, והיא הבקשה על החיים.

תמונה זו שנהרג משיח בן יוסף, מזעזעת אותו כל כך,

עד כדי, שכל הבקשות, אינן שוות לגביו, לעומת בקשת החיים.

על ידי היעדרו של משיח בן יוסף, ראה את יוקר החיים.

ואכן, אין לך אושר, עושר, ומתנה טובה,

⁶ נב' ע"א.

⁷ בספרו הקדוש "אור חדש" עה"ת.

והוא דבריו בספר הקדוש "חכמת המצפון" (דברים, ב', מאמר תריג', עמודים תקסה'-תקסח') של סבי מו"ר
הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א.

יותר, כאושר החיים,

אשר בהם, כלולים, כל הברכות וכל ההצלחות והבקשות.

כל רגע בחיים, יש עמו השגות נצחיות,

וכאשר מרגיש האדם, ומעריך את החיים,

הרי יש לו הכל, ואינו צריך לכלום.

כאשר ניצבת לפני החי, תמונה של ההרוג, והיעדר החיים,

כי אז, הוא בבחינת נולד מחדש.

כאשר האדם רואה את חבריו חולה, הוא נעשה בריא,

כלומר, רק אז יודע הוא להאריך את בריאותו,

אז מרגיש הוא את עולמו, ושמח ומסתפק במה שיש לו".

ד. בפרשתו, מצינו פסוק העוסק בעניין פטירתו של משה רע"ה⁸, "וימת בְּהַר אֶשֶׁר אֵתָּה עֵלָה שָׁמָּה, וְהָאֶסֶף אֶל עַמִּיךָ, כְּאֲשֶׁר מֵת אֶהְרֹן אֲחִיךָ בְּהַר הַקָּדֵשׁ, וַיֵּאָסֶף אֶל עַמִּיּוֹ", ודרשו בזה רבותינו ז"ל⁹:

"בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם אֵין אֵתָּה מְכַנֵּס אוֹתִי לְאַרְצְךָ יִשְׂרָאֵל, הַנִּיחַ אוֹתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחֲרָיָהּ וְלֹא אָמוֹת.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה -

אִם לֹא אָמִיתִיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֵיאָךְ אֲחִיךָ לְעוֹלָם הַבָּא?

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה תּוֹרָתִי פְּלִסְתֵּר, שְׁכַתוֹב בְּתוֹרָתִי עַל יְדֶךָ¹⁰, וְאֵין מִנְדִי מִצִּילִי.

אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

⁸ דברים, לב' - נ'.

⁹ דברים רבה, פרשה יא', ט'.

¹⁰ דברים, לב' - לט'.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם אֵין אַתָּה מְכַנִּיס אוֹתִי לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הַנִּיחַ אוֹתִי כְּחַיֹּת
הַשָּׂדֶה, שֶׁהֵן אוֹכְלִין עֲשָׂבִים וְשׂוֹתִין מִיִּם וְחַיִּין וְרוֹאִין אֶת הָעוֹלָם,
כִּדְ תִּהְיֶה נְפֹשִׁי כְּאַחַת מֵהֶן.

אָמַר לוֹ ¹¹, 'רַב לְדָי'.

אָמַר לְפָנָיו -

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, וְאִם לֹא, הַנִּיחַ אוֹתִי בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּעוֹף הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹרַח בְּכָל
אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּמְלַקֵּט מִזֹּזוֹנוֹ בְּכָל יוֹם, וְלַעַת הָעָרֵב חוֹזֵר לְקִנּוֹ,
כִּדְ תִּהְיֶה נְפֹשִׁי כְּאַחַת מֵהֶן.

אָמַר לוֹ, 'רַב לְדָי'.

מֵהוּ 'רַב לְדָי'?

אָמַר לוֹ, רַב לְדָי אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ."

וּכְתַב בְּזֶה הַגְּהַ"צ רַבִּי חַיִּים אֶפְרַיִם זַיִצְצִיק זַעֲ"א ¹² :

"וְהָרִי מִבְּהִיל לְשׁוֹמֵעַ וּלְמִתְבּוֹנֵן, עַד כַּמָּה עוֹלָה חֲשִׁיבוֹת יוֹקֵר הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
עַד שֶׁמֶשֶׁה אִישׁ הָא-לֵהִים, שְׂכַל אֹר הַנְּצַח צִפּוֹן לוֹ, שְׂמוֹכֵן וּמְזוֹמֵן לוֹ מִקוֹמוֹ סִבִּיב
לְאוּרוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרֵךְ,

שְׂכַל פְּמַלְיָה שֶׁל מַעֲלָה שְׂמַחָה לְקַבְּלוֹ, וְלֵהִיּוֹת לֵהֵם לְשַׁעֲשׂוֹעַ,

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, מִבְּטִיחַ לְצַאת לְקִרְאָת נִשְׁמַתוֹ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשָׁמַי שְׂמַיִם,

וּמוֹשִׁיבָה תַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, אֲצַל כְּרוּבִים וְשִׂרְפִים וּגְדוּדִים.

וּמִכָּל מְקוֹם, מִתְחַנֵּנֶת הַנִּשְׁמָה, לְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ גּוֹפוֹ שֶׁל מֹשֶׁה."

¹¹ דברים, ג' - כו'.

¹² בספרו הקדוש "אור חדש" עה"ת.

והובאו דבריו בספר הקדוש "חכמת המצפון" (דברים, ב', מאמר תריג', עמודים תקסה'-תקסח') של סבי מו"ר
הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א.

ה. את מאמר הכתוב¹³, "כי גדין יהנה עמו, ועל עבדיו יתנחם, כי יראה פי אַזְלַת יָד, וְאָפֶס עַצוֹר וְעִזּוֹב", ביאר הגה"ק רבינו עמור אביטבול זיע"א¹⁴:
דהנה, מעלת התשובה, שייכת אך ורק אצל עם ישראל^{15 16},

¹³ דברים, לב' - לו'.

¹⁴ רבה של העיר צ'פרו במרוקו.

בספרו הקדוש "עומר התנופה", על פרשתן.

¹⁵ עיין בדברי רבינו יונה החסיד זיע"א מגירונדי, בספרו הקדוש "שערי תשובה" (שער הראשון, אות א').

¹⁶ וכמו כן, יעויין עוד, במה שכתב איש הא-להים רבינו המבי"ט זיע"א, בספרו הקדוש "בית א-להים", ב-ב' מקומות:

א. בפרק א' של "שער התשובה", כתב רבינו זיע"א:

"והנה, בני נח, כי אזהרותיהם מועטות, שהם ז' מצות בני נח, נענשו על הקלה שבהם עונש מיתה,

וכאמרם ז"ל (עירובין, סב' ע"א. יבמות, מז' ע"ב), בן נח - נהרג על פחות משהו פרוטה,

מפני שיכולין להימלט שלא לעבור על אזהרות מועטות.

אבל ישראל, שיש להם שס"ה מצות לא תעשה, והנמשך מהם,

לא יוכלו להיות נשמרים מבלי שיעברו על קצתם.

ולכן, הקדים להם הא-ל יתברך רפואה למכתם, והיא התשובה,

ומזה הצד, תשובת ישראל היא קרובה להתקבל, ומכמה פנים, כמו שיתבאר בפרקים הבאים בעז"ה."

ב. בפרק יג' של "שער התשובה", כתב רבינו זיע"א:

"גם כי התשובה היא מועילה לכל באי עולם,

עם כל זה, יש הפרש בין תשובת ישראל, לתשובת שאר האומות עובדי אלילים, שהיו בשנים קדמוניות,

כי העולם לא נברא, אלא, בשביל ישראל, שיקבלו את התורה, ואם לא יקבלוה אין קיום לעולם.

כי כ"ו דורות, נתקיים בחסד הא-ל יתברך, כנגד הני כ"ו 'כי לעולם חסדו'.

וכן התשובה, אלמלא לא נתקבלה, לא היה קיום לעולם.

וזוהו שקדמה במחשבה לבריאת העולם, בכלל השבעה דברים שקדמו לעולם.

וישראל, שיש עליהם עול רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות לא תעשה,

ואי אפשר לעמוד בכללם, מבלי שלא יקיימו איזה מצווה, או יעברו על איזו עבירה,

וטעם הדבר, הוא -

מחמת שאומות העולם, הרי הם בבחינת "עבדים", וכבר קיימא לן¹⁷, ש-"מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול",

ועל כן, לא תועיל להם המחילה מהבורא ית"ש.

ברם, עם ישראל, פעמים שהם בבחינת "עבדים", ופעמים שהם בבחינת "בנים",

ובחינת "בנים", הוא, רק כאשר הם מקיימים את רצון הבורא ית"ש¹⁸,

ברם, כאשר אינם מקיימים את רצון הבורא ית"ש, אזי, הם בבחינת "עבדים".

והנה, כאשר הם שבים בתשובה, וממילא, הם מקיימים את רצון הבורא ית"ש,

אזי, קיימא לן¹⁹, ש-"המלך אשר מחל על כבודו, כבודו מחול".

והוא אשר נרמז בפסוק הלזה -

"כִּי יִדָּן יְהוָה עִמּוֹ", אזי, אם הם שבים בתשובה ועושים את רצונו כרצונו,

ממילא, "וְעַל עֲבָדָיו יִתְּנָחֵם", והיינו, שהבורא ית"ש, מוציאם מבחינת "עבדים"

ומכניסם לבחינת "בנים",

ומחמת ש-"כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד, וְאָפֶס עָצוֹר וְעֹזֹב", הרי הוא יתברך מוחל להם

על עוונותיהם.

והנה, בעניין מעלת התשובה, מצינו ב' גמרות, וכדלהלן:

א. במסכת יומא²⁰, מצינו לדרשתו של ריש לקיש:

"גדולה תשובה, שזדונות נעשות לו כשגגות!"

הם הצריכים לתשובה בכל יום, ובשבילם נבראת".

¹⁷ כתובות, יז' ע"א.

¹⁸ קידושין, לו' ע"א.

¹⁹ קידושין, לב' ע"א.

²⁰ פו' ע"ב.

שנאמר ²¹, 'שׁוּבוּהָ יִשְׂרָאֵל, עַד ה' אֶלְהֵיךָ, כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֹנֶיךָ',

הא עון מזיד הוא, וקא קרי ליה מכשול ²².

איני, והאמר ריש לקיש -

גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות?

שנאמר ²³, 'וּבְשׁוּבָה רָשָׁע מִרְשָׁעוֹתָיו, וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה, עָלֵיהֶם הוּא יִחְיֶה'.

לא קשיא, כאן מאהבה כאן מיראה".

והיינו:

שהמקיים בעצמו תשובה מאהבה,

זוכה, שכל זדונותיו נהפכין לו לזכויות.

והדבר צריך ביאור:

היאך יכול האדם להגיע לידי דרגה גדולה ונעלית שכזו?

ב. בספר ישעיה ²⁴, נאמר, "דַּרְשׁוּ יְהוָה בְּהַמְצֵאוֹ, קִרְאוּהוּ בְּהִיטּוֹ קְרוֹב",

ודרשו בזה רבותינו ז"ל ²⁵:

"אלו עשרה ימים, שבין ראש השנה ליום הכיפורים".

והיינו:

שבעשרת ימי תשובה, הקדוש ברוך הוא, נמצא עמנו וחפץ בקרבתינו,

וכל רצונו יתברך, הוא, רק להיטיב לנו.

²¹ הושע, יד' - ב'.

²² ביאור הדברים:

דהנה, "עוון" לשון מזיד הוא, ולאחר שעושה האדם תשובה קורא הפסוק לחטאיו בשם "מכשול",

וכפי שנאמר "כי כשלת", שהוא לשון שגגה, שנכשל בלא כוונה.

²³ יחזקאל, לג' - יט'.

²⁴ נה' - ו'.

²⁵ ראש השנה, יח' ע"א.

ו. במסכת ראש השנה ²⁶, מצינו למאמרו של רבי כרוספדאי, משמו של רבי יוחנן:

"שלושה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד - של רשעים גמורין, ואחד - של צדיקים גמורין, ואחד - של בינוניים.

צדיקים גמורין, נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים.

רשעים גמורין, נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה.

בינוניים, תלויין ועומדין, מראש השנה ועד יום הכיפורים,

זכו, נכתבין לחיים,

לא זכו, נכתבין למיתה."

ובפ"ג מהלכות תשובה ה"ג, פסק הרמב"ם זיע"א, את דבריהם אלו להלכה ולמעשה:

"וְכַשֵּׁם שֶׁשׁוֹקֵלִין זְכוֹת אָדָם וְעוֹנוֹתָיו בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ,

כִּד בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שׁוֹקֵלִין עוֹנוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּאֵי הָעוֹלָם עִם זְכוֹתָיו, בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

מִי שֶׁנִּמְצָא צָדִיק, נֶחְתָּם לְחַיִּים.

וּמִי שֶׁנִּמְצָא רָשָׁע, נֶחְתָּם לְמִיתָה.

וְהַבִּינוּנִי, תוֹלֵין אוֹתוֹ עַד יוֹם הַכְּפוּרִים,

אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה - נֶחְתָּם לְחַיִּים,

וְאִם לֹא - נֶחְתָּם לְמִיתָה."

ונתקשה בזה ה"לחם משנה":

"ואם תאמר, כי לא עשה תשובה, אמאי נחתם למיתה,

הא מחצה על מחצה, ורב חסד מטה כלפי חסד ²⁷ ?"

²⁶ טז' ע"ב.

והיינו :

שאף על פי, שאותם הבינוניים לא עשו תשובה,

הלא הקדוש ברוך הוא, הוא "רב חסד",

ומשכך, צריך הקדוש ברוך הוא, להטות את הכף אל צד החסד, שהם המעשים הטובים?

ותירץ ה"לחם משנה":

"כבר תירצו בזה, דהיכא דלא עשה תשובה, הוי עוון אחד נוסף על העונות,

משום, דבאלו עשרה ימים של תשובה, הוא חייב לעשות תשובה,

ואם לא עשה, הרי עוון אחד נוסף על העונות".

והנה, בגוף דברי הרמב"ם הנ"ל, נתקשה ²⁸ הגה"ק רבי איצליה בלאזר זיע"א:

מפני מה, צריכים הבינוניים לעשות תשובה בדווקא,

והלא, כל מצווה אחרת שיעשו יכולה להכריע את הכף לזכות?

ותירץ רבינו זיע"א:

דהנה, על פי המבואר, שבימים הקדושים הללו, ישנה קרבת אלוקים מאין כמותה,

ובימים אלו, הקדוש ברוך הוא חפץ בקרבתינו,

אם כן, כאשר אין האדם עושה תשובה, גדול עונו עד מאוד!

וממילא, אפילו אם יעשה האדם כמה וכמה מצוות, אין בכוחם להכריע את הכף לזכות,

ולפיכך, ללא עשיית תשובה, נחתם האדם למיתה.

וכראיה ליסודו, הביא רבינו זיע"א למעשה המובא במסכת יומא ²⁹ :

²⁷ כך היא שיטת רב, במסכת ראש השנה (יז' ע"א).

²⁸ בספרו הקדוש "כוכבי אור", סימן ה'.

²⁹ פז' ע"א.

באותו טבח, שפגע בכבודו של האמורא רב.
 ובערב יום הכיפורים, הלך רב, אל אותו הטבח, בכדי להתפייס עמו.
 וכאשר שמע רב הונא, ש-רב בדרכו אל הטבח, הוא אמר - "הרי רב, הולך להורגו",
 שכן, אותו הטבח, שהיתה לו עזות פנים, יעמוד על דעתו, ולא ירצה להתפייס עמו.
 וממילא, אותו הטבח, ייענש על עזותו בעונשי שמים.
 ובאמת, שכך היה, וכאשר הגיע רב אל אותו הטבח, הוא סירב להתפייס עמו,
 ובתוך כדי המשא ומתן שביניהם, נתזה עצם מן הבהמה שהתעסק בה הטבח,
 ונתקעה בגרונו, ומת.
 ומבואר ממעשה זה:
 שעצם התקרבותו של רב אל אותו הטבח, בכדי להתפייס עמו, היא שגרמה למותו,
 כי על ידי שהוא סירב לאותו הפיוס, פגעה בו מידת הדין.
 וממילא, למד רבינו זיע"א, דהוא הדין בימים קדושים אלו:
שמכיוון שהקדוש ברוך הוא, ממציא את עצמו אלינו - בעשרת ימי תשובה,
אם כן, כאשר האדם לא יעשה תשובה,
אזי, חלילה וחס, תפגע בו מידת הדין,
וממילא, דינו יהיה נחתם למיתה.
 ויעויין עוד, מה שכתב הגה"ק רבי אריה פומרנצ'יק זיע"א ^{30 31} :
³⁰ בספרו הקדוש "עמק ברכה" (תשובה, אות ב', עמודים קמו'-קמז').
³¹ מגדולי תלמידי הגרי"ז זיע"א מבריסק,
 אשר העיד עליו בהסכמתו לספרו "תורת זרעים":
"ואני ידעתי היטב, את חין ערכו של הרב הגאון הנ"ל שיחי', משעה שלמד וגדל אצלינו,
והוא מבני עלייה המצויינים, מרגניתא דלית לה טימי, בתורה וביראת שמים, ובכל יקר וסגולה".
 המחבר הנ"ל, נסתלק לבית עולמו במיתת נשיקה, לאחר שהתייגע בתורה,
 בקיצור ימים ושנים, בגיל ד"ל לחייו, ביום ח' בשבט התש"ב.

שמאזן המצוות והעבירות, נסגר בראש השנה,
ומכאן ואילך, הכל שייך לשנה הבאה.
וממילא, מצווה בעלמא, אינה יכולה להכריע את הכף לזכות,
שכן, כאשר שקלו בראש השנה את מעשיו, הוא הוכרע כ- "בינוני".
ומכאן ואילך, יש על האדם תביעה -
מפני מה, הוא היה "בינוני", בראש השנה!
ובכדי לבטל את אותה התביעה, תועיל אך ורק מצוות ה"תשובה".

ז. ובעניין זה - של "בינוניים תלויים ועומדים", שמעתי מסבי מו"ר הגה"צ
רבי דוד בר חן זיע"א, ששמע בימי חורפו³², מהגה"צ רבי אברהם יפהין זיע"א³³
³⁴, ששמע מחמיו הסבא זיע"א מנובהרדוק, שכוונת הדברים, כך היא:
"בינוניים תלויים ועומדים", פשוטו כמשמעו,
אותם הבינוניים, נמצאים על חבל התלייה,
ורק הדפת הכסא שעליו "עומדות" רגליהם, חסרה להם.
וממילא:

אם הם עשו תשובה, הרי הם מסירים את החבל מעליהם, ובכך הם נחתמים
לחיים,
ואם לאו, הרי שהם הודפים את אותו הכסא, ובכך הם נחתמים למיתה.
ולפי זה, ביאר^{35 36} מו"ר מרנא רבי חיים ליב הלוי שמואלבניץ זיע"א:

³² בעת לומדו בישיבת "בית יוסף" נובהרדוק, בעיירה פובליין שבצרפת, מייד לאחר תום ימי מלחמת העולם השנייה.

³³ חתנו של הסבא זיע"א מנובהרדוק, הגה"ק רבי יוסף יזל הורוויץ.

³⁴ ראש ישיבות "בית יוסף" נובהרדוק.

³⁵ נכדו של הסבא זיע"א מנובהרדוק,

בנו של חתנו הגה"צ רבי אלתר זיע"א, אב"ד סטוצ'ין.

שאם כך, מובן הדבר היטב, מפני מה לא יעזור לאדם לעשות מצווה אחת - בכדי להטות את הכף לזכות ולהיחתם לחיים,

כי באמת על אותם בינוניים, כבר גזר הקדוש ברוך הוא מיתה,

אלא, שמכיוון שהקדוש ברוך הוא "רב חסד", הוא נותן להם עשרה ימים, שבהם הם יכולים לשנות את דינם, ולהסיר מעליהם את חבל התלייה, ועל ידי כך - להיחתם לחיים.

והנה, לאחר שלמדנו את "מעלת החיים", ולאחר שלמדנו שה"בינוניים תלויים ועומדים" - למעשה הם נחתמו למיתה ואינם בכלל החיים,

שומא עלינו, לעמוד ולהתבונן, מה היא הדרך לצאת מאפילה לאורה,

וממילא, לקיים בעצמינו את מאמר הכתוב ³⁷, "לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי שְׁחַת, לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים",

וכן את מאמר הכתוב ³⁸, "כִּי יִדִּין יְהוָה עַמּוֹ, וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם, כִּי יִרְאֶה כִּי אֶזְלַת יָד, וְאָפֶס עָצוֹר וְעָזוֹב".

ח. בסוף מסכת עוקצין ³⁹, מצינו למאמרו של רבי שמעון בן חלפתא:

"לא מצא הקדוש ברוך הוא, כְּלִי מַחְזִיק בְּרִכָּה לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא, הַשְּׁלוֹם,

שְׁנֵאמַר ⁴⁰, 'יְהוָה עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם'."

ובביאור דבריו הקדושים, כתב הגה"ק רבינו עמור אביטבול זיע"א ⁴¹:

³⁶ בספרו "שיחות מוסר", עמוד תלט'.

³⁷ איוב, לג' - ל'.

³⁸ דברים, לב' - לו'.

³⁹ פ"ג מי"ב.

⁴⁰ תהילים, כט' - יא'.

⁴¹ רבה של העיר צ'פרו במרוקו.

בספרו הקדוש "עומר התנופה", קונטרס "שורות העומר".

דהנה, על מאמר הכתוב ⁴², "אם בְּחִקְתִּי תִלְכוּ, וְאֶת מִצּוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם", כתב הגה"ק רבינו משה אלשיך זיע"א -

שטעם הדבר, שהבטיחה התורה הקדושה לאחר מכן ⁴³, "וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ, וְשָׁכַבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד, וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רְעָה מִן הָאָרֶץ, וְחָרַב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם", הוא, שעל ידי קיום תורותיו ומצוותיו של הבורא ית"ש, מוריד הבורא ית"ש שלום בעולם.

ולאור דבריו הקדושים, ביאר רבינו זיע"א -

שכאשר רצה הבורא ית"ש, לתת ברכה לעם ישראל, ולהוריד להם את השפע מן השמים,

אזי, הוא לא מצא "כלי המחזיק ברכה", אלא, "שלום",

והיינו, שכאשר ילכו בני ישראל בחוקותיו, אזי, יירד השלום מן העולמות העליונים, אל העולמות התחתונים.

עוד ביאר רבינו זיע"א, על פי דברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁴⁴ :

דהנה, מצינו לדבריו של רבי יהושע בן לוי ⁴⁵ -

"אמר הקדוש ברוך הוא לישראל,

אתם גרמתם להחריב את ביתי, ולהגלות את בני!

היו שואלין בשלומה, ואני מוחל לכם!

הדא הוא דכתיב ⁴⁶, 'שָׁאַלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם',

ואומר ⁴⁷, 'וְדַרְשׁוּ אֶת שְׁלוֹם הָעִיר',

⁴² ויקרא, כו' - ג'.

⁴³ ויקרא, כו' - ו'.

⁴⁴ בספרו הקדוש "נחל קדומים".

⁴⁵ מסכת דרך ארץ, פרק שלום, משנה כ'.

⁴⁶ תהילים, קכב' - ו'.

ואומר ⁴⁸, 'יהי שלום בְּחִילָךְ, שְׁלֹחַ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ',
ואומר ⁴⁹, 'לִמְעַן אַחֵי וְרַעֲי, אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּדֵי'.
ומי שהוא אוהב שלום ורודף שלום, ומקדים שלום ומשיב שלום,
הקדוש ברוך הוא, מורישו העולם הזה והעולם הבא!
שנאמר ⁵⁰, 'וְעַנְנִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ, וְהִתְעַנְּנוּ עַל רֵב שְׁלוֹם'."
ומכאן למדנו -

שכפרת עוונות, והגאולה, וטובות העולם הזה והעולם הבא,
כולם תלויים, בשלום!

והוא מה שאמר רבי שמעון בן חלפתא, "לא מֵצֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּלֵי מַחְזִיק
בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא, הַשְּׁלוֹם" -

שכן, על ידי "שלום", באים כל הטובות וכל הישועות אל עם ישראל.

ט. כאשר ניתנה התורה לעם ישראל, נאמר בפסוק ⁵¹, "וַיִּסְעוּ מִרְפְּדִים, וַיָּבֹאוּ
מִדְּבַר סִינַי, וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבָּר, וַיַּחֲנוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַקָּהָר", וכתב בזה רש"י הקדוש:
"כאיש אחד, בלב אחד".

וביאר בזה ⁵² גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א:

דהנה, המילים "בְּמִדְבָּר סִינַי", עולים בגימטריא 378,

והמילה "בְּשְׁלוֹם", עולה בגימטריא 378,

⁴⁷ ירמיה, כט' - ז'.

⁴⁸ תהילים, קכב' - ז'.

⁴⁹ תהילים, קכב' - ח'.

⁵⁰ תהילים, לז' - יא'.

⁵¹ שמות, יט' - ב'.

⁵² בספרו הקדוש "נחל קדומים".

ללמדך, שכאשר הגיעו ל"מדבר סיני", היו "בשלוש" זה עם זה, ולפיכך, קיבלו את התורה הקדושה.

ואפשר :

שדבר זה, נרמז במאמר הכתוב ⁵³, "יהנה עז לעמו יתן, יהנה יברך את עמו בשלוש",

שכן, כאשר הם היו "בשלוש" זה עם זה, הם זכו לקבל את התורה הקדושה.

והנה, במאמר הכתוב ⁵⁴, וינדב יהנה אל משה, במדבר סיני, באהל מועד, באחד לחדש השני - בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, לאמר, יש להתבונן :

דהנה, הכל יודעים, ש-"אהל מועד" היה "במדבר סיני",

ולשם מה, הוצרכה התורה הקדושה - להדגיש דבר זה ?

וביאר בזה, בספר הקדוש ⁵⁵ ⁵⁶ "בן לאשרי - ברכה משולשת", בהקדם שאלה נוספת, וכדלהלן :

במסכת זבחים ⁵⁷, מצינו לדברי רבותינו ז"ל -

"כשניתנה תורה לישראל, היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו,

וכל [מלכי] עובדי כוכבים, אחזתן רעדה בהיכליהן, ואמרו שירה,

שנאמר ⁵⁸, 'ובהיכלו, כלו אמר כבוד',

נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע, ואמרו לו, מה קול ההמון אשר שמענו?

⁵³ תהילים, כט' - יא'.

⁵⁴ במדבר, א' - א'.

⁵⁵ להגה"ק רבי יצחק הכהן הוברמן זיע"א, הצדיק מרעננה.

בפרשת "במדבר".

⁵⁶ ובתוספת נופך משלנו, בסייעתא דשמיא.

⁵⁷ קטז' ע"א.

⁵⁸ תהילים, כט' - ט'.

שמא מבול בא לעולם?

אמר להם ⁵⁹, 'ה' לַמַּבּוּל יָשֶׁב, וַיֵּשֶׁב ה' מְלֶךְדָּ לְעוֹלָם',

כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם.

אמרו לו, מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא?

שנאמר ⁶⁰, 'כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט',

אמר להן, כבר נשבע שאינו משחית כל בשר.

ומה קול ההמון הזה ששמענו?

אמר להם, חמדה טובה יש לו בבית גנזיו, שהיתה גנוזה אצלו - תתקע"ד דורות

קודם שנברא העולם, וביקש ליתנה לבניו,

שנאמר ⁶¹, 'ה' עָז לְעַמּוֹ תִּתֵּן',

[מיד] פתחו כולם, ואמרו ⁶², 'ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם'."

ונתקשה רבינו זיע"א:

וצריך להבין, למה ברכום דווקא בברכה זו?

וביאר בזה, על פי המעשה הבא:

"דמסופר, על הצדיק הקדוש רבי ישראל רוזינער זי"ע,

דנתנו לו פעם אחת, קפה וקוביית סוכר לשתות,

לקח הסוכר בכפו, וסגרה, ושתה הקפה,

וכששאלוהו, הלא נתנו לו גם סוכר, ומה שתה בלי הסוכר,

פתח את כפו, והראה, שאין שם סוכר -

⁵⁹ תהילים, כט' - י'.

⁶⁰ ישעיה, סו' - טז'.

⁶¹ תהילים, כט' - יא'.

⁶² תהילים כט' - יא'.

ואמר להם, כל האיברים, צריכים לסייע זה לזה,
ויכולים להמתיק השתיה, גם על ידי מציצת הסוכר בכפו,
אך זה, הוא, באם היה שלום בין האיברים, עושה כל אבר - לסייע לאבר השני,
אך כשאדם חוטא, כתיב⁶³, 'אין שלום בעצמי, מפני חטאתי' -
ואז מוכרח הפה, לשתות, ולמצוץ גם הסוכר,
אבל מי שאינו חוטא, מוצץ אבר אחר הסוכר, ומתיקותו נרגש בפה".
והנה, המילה "בְּמִדְבַּר", עולה בגימטריא 248, שהם, כנגד רמ"ח אבריו של
האדם,
ללמדך:
שכאשר האדם מקיים רמ"ח מצוות עשה, אזי, נעשה "שלום" בכל אבריו,
כיוון שבצירוף המילה "סיני" - אנו מגיעים לגימטריא, של המילה "בְּשָׁלוֹם".
ולפי זה, תתישב הקושיא, לשם מה הוצרכה התורה הקדושה להדגיש, "אֶהְלֵךְ
מוֹעֵד", "בְּמִדְבַּר סִינִי". וכדלהלן:
דלעולם, אין תיבות אלו מיותרות, כיוון, שמילים אלו מלמדות אותנו, הקדמה
למתן תורה,
שהרוצה לזכות לכתרה של תורה, בבחינת "אֶהְלֵךְ מוֹעֵד" - שהוא משכן התורה,
עליו לקיים רמ"ח מצוות עשה כתיקונם,
ואזי, יהיה "שלום" בכל אבריו.
ולפי זה, תתישב הקושיא, מפני מה ברכו אומות העולם ובלעם את עם ישראל -
בברכה זו בדווקא, בברכה זו". וכדלהלן:
שכן, בשעה שמקיים האדם רמ"ח מצוות עשה, נעשה "שלום" בין אבריו,
וכאשר רואים אדם, שכל אבריו ב"שלום", אות הוא, שהוא מקיים את רמ"ח
מצוות עשה כתיקונם.

⁶³ תהילים, לח' - ד'.

ל. זאת תורת העול"ה:

"מידת השלום" - מביאה את האדם, לקיום חלק המצוות של "בין אדם למקום",
"מידת השלום" - מביאה את האדם, לקיום חלק המצוות של "בין אדם לחבירו".
שכן, כאשר משלים האדם את חלק המצוות של "בין אדם לחבירו", על ידי
"מידת השלום",

הוא זוכה, להגיע לידי תכלית קיום המצוות של "בין אדם למקום".

ברם, בכדי להגיע לידי כך,

מוטלת על האדם עבודה עצמית, עבודה גדולה ועצומה לאין ערוך,

והיא, "שלום בינו לבין עצמו".

שכן, אדם אשר נמצא במריבות פנימיות ותמידיות בתוך עצמו,

הוא לעולם לא יכול להיות טוב אל זולתו, ולעולם הוא לא יכול לראות טוב אצל
זולתו,

ואדם שכזה, לעולם לא יכול להשלים את מצוות "בין אדם לחבירו", אשר הם
מובילים אל מצוות "בין אדם למקום".

רק מי שזכה להשלים את עצמו, ולעשות "שלום בינו לבין עצמו",

יכול לזכות להגיע לידי תכלית בריאתו.

ומי שעושה כך, מקיים בעצמו, את מאמר רבי שמעון בן חלפתא:

"לא מצא הקדוש ברוך הוא, פלי מחזיק ברכה לישראל, אלא, השלום".

ומי שעושה כך, מביא על עצמו:

כפרת עוונות, וגאולה, וטובות העולם הזה והעולם הבא,

אשר כולם תלויים, בשלום! ⁶⁴.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה,

⁶⁴ וכמו שנתבאר לעיל, באות ח'.

ואזי, יקוייס בנו, מאמר הכתוב ⁶⁵, "לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִנִּי שְׁחַת, לְאֹרֶךְ בָּאֹרֶךְ הַחַיִּים",
ומאמר הכתוב ⁶⁶, "כִּי יִדִּין יְהוָה עַמּוֹ, וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם, כִּי יִרְאֶה כִּי אָזְלַת יָד,
וְאָפֶס עָצוֹר וְעִזּוֹב",
ונזכה לגמר חתימה טובה. אמן.

---

⁶⁵ איוב, לג' - ל'.

⁶⁶ דברים, לב' - לו'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה